

فهرست مطالب

مقدمه مؤلفین	۱۵
فصل اول: کلیات	۱۹
مبحث اول: تبیین مبانی اماره	۱۹
گفتار اول: واژه شناسی	۱۹
بند اول: اماره	۱۹
۱. مفهوم لغوی اماره	۱۹
۲. مفهوم اصطلاحی اماره	۱۹
الف. اماره از دیدگاه اصول فقه	۲۰
ب. اماره از دیدگاه حقوق موضوعه	۲۰
بند دوم: اماره ی قانونی	۲۲
۱. مفهوم لغوی اماره ی قانونی	۲۲
۲. مفهوم اصطلاحی اماره ی قانونی	۲۲
بند سوم: اماره ی قضایی	۲۳
۱. مفهوم لغوی اماره ی قضایی	۲۳
۲. مفهوم اصطلاح اماره ی قضایی	۲۳
بند چهارم: رویه ی قضایی	۲۴
۱. مفهوم لغوی رویه ی قضایی	۲۴
۲. مفهوم اصطلاحی رویه ی قضایی	۲۵
گفتار دوم: اماره و موارد مشابه	۲۷
بند اول: قاعده ی حقوقی	۲۷
۱. اوصاف قاعده ی حقوقی	۲۷
الف. الزامی بودن حقوق	۲۸
ب. حقوق و ضمانت اجرا	۲۸
ج. کلی بودن حقوق	۲۹
د. حقوق نظام اجتماعی است	۲۹
۲. تعریف قاعده ی حقوقی	۳۰
بند دوم: فرض قانونی، تفاوت و تشابه آن با قاعده ی حقوقی	۳۰
۱. فرض قانونی	۳۰
۲. تفاوت و تشابه فرضقانونی با قاعده ی حقوقی	۳۲

۶ □ اماره و مصادیق آن در قانون و رویه قضایی

- بند سوم: اصول عملیه ۳۳
۱. تعریف اصل ۳۳
۲. مقایسه اصل با دلیل و اماره ۳۴
۳. اصل براءت و جایگاه آن در حقوق ۳۵
- الف. اصل براءت ۳۵
- ب. اصل براءت در دعوی حقوقی ۳۶
۴. استصحاب و جایگاه آن در حقوق موضوعه ۳۸
- الف. اصل استصحاب ۳۸
- ب. استصحاب در قوانین موضوعه ۳۸
۵. اصل عدم ۴۱
۶. سایر اصول عملیه ۴۲
۱. اصل تأخر حادث ۴۲
۲. اصل صحت ۴۳
۳. اصل اصالت و اعتبار اسناد رسمی ۴۵
۴. اصل عدم تبرع ۴۶
- الف. امر به اقدام ۴۶
- ب. انجام دادن کار مورد استفاده ۴۷
- ج. اجرت داشتن کار در عرف ۴۷
- د. نداشتن قصد تبرع ۴۷
۵. اصل لازم الاجرا بودن اسناد ۵۰
- گفتار سوم: اساس و منشأ امارات ۵۰
- بنداول: قانونگذار و امارات ۵۰
- بنددوم: امارات و عرف ۵۱
- بندسوم: امارات، احتمالات و ظنون ۵۲
۱. تعریف احتمال ۵۲
۲. تعریف ظن ۵۲
- بند چهارم: تعریف ظاهر ۵۲
- بند پنجم: مقایسه ظاهر با اماره ۵۴
- بند ششم: مقایسه ظاهر با اصل ۵۴
- بند هفتم: امارات براساس احتمالات و ظنون فلسفی و منطقی ۵۵
- مبحث دوم: اعتبار و حجیت امارات ۵۶
- گفتار اول: دلالت اماره ۵۶
۱. امر معلوم ۵۶

فهرست مطالب □ ۷

۵۶.....	۲. اماره و استنتاج
۵۶.....	۳. دلالت ظنی اماره
۵۷.....	گفتار دوم: شباهت و تفاوت اماره با سایر ادله اثبات دعوا
۵۸.....	بند اول: دلائل حجیت امارات
۵۹.....	بند دوم: اثر اماره
۶۰.....	بند سوم: جهات افتراق اصول عملیه با امارات
۶۰.....	الف. از لحاظ موضوع
۶۰.....	ب. از لحاظ حکم
۶۰.....	۱. تقدم اماره بر اصول
۶۱.....	۲. تعارض اماره با سایر ادله اثبات دعوا
۶۳.....	بند چهارم: تعریف دلیل
۶۴.....	بند پنجم: مقایسه اماره با دلیل
۶۵.....	فصل دوم: امارات قانونی و قضایی
۶۵.....	مبحث اول: امارات قانونی
۶۵.....	گفتار اول: معرفی، ماهیت و اقسام اماره ی قانونی
۶۵.....	بند اول: تعریف اماره ی قانونی
۶۶.....	بند دوم: ماهیت اماره ی قانونی
۶۷.....	بند سوم: اقسام اماره ی قانونی
۶۹.....	گفتار دوم: اختیار دادرس در ارزیابی ماهوی اماره ی قانونی
۶۹.....	بند اول: ارکان اماره ی قانونی
۶۹.....	الف. قرینه
۷۲.....	ب. غلبه
۷۲.....	بند دوم: ارزش اثباتی اماره ی قانونی
۷۳.....	بند سوم: قدرت اثباتی اماره ی قانونی
۷۳.....	گفتار سوم: مصادیق اماره ی قانونی
۷۴.....	بند اول: اماره ی قانونی در قانون مدنی
۷۴.....	۱. اماره ی اطلاع از قوانین پانزده روز پس از انتشار
۷۵.....	۲. اماره ی تصرف و مصادیق آن
۷۵.....	الف. اماره ی تصرف
۸۰.....	ب. مصادیق اماره ی تصرف
۸۰.....	۱) استفاده ی عموم، اماره ی مالکیت عموم
۸۲.....	۲) تصرف در حق ارتفاق، اماره ی وجود حق

۸ □ اماره و مصادیق آن در قانون و رویه قضایی

- ۳) بنا و درخت روی زمین، اماره ی مالکیت صاحب ملک. ۸۴.....
- ۴) اختصاص قراین از یک طرف دیوار، اماره ی مالکیت صاحب دیوار. ۸۶.....
- ۵) دیوار فاصل دو ملک، اماره ی اشتراک دیوار. ۸۶.....
- ۶) اهلی بودن حیوان یا داشتن نشان مالکیت، اماره ی مملوک بودن حیوان. ۸۹.....
- ۷) ازاثاث البیت آنچه عرفاً و عادتاً اختصاص به زن و مرد دارد، اماره ی مالکیت آنهاست. ۹۰.....
- ۸) سندی که در وجه حامل است، اماره ی مالکیت دارنده ی آن است. ۹۲.....
- ۳) اذن دادن برای نهادن سرتیر روی دیوار، اماره ی عدم رجوع از آن. ۹۵.....
- ۴) حریم چاه، چشمه و قنات اماره ی ایجاد ضرر. ۹۵.....
- ۵) اماره ی اصیل بودن متعاملین. ۹۹.....
- ۶) عدم وفای به عهد، در تعهد به نتیجه، اماره ای بنفع مدعی خسارت. ۱۰۰.....
- ۷) تسلیم مال یا پرداخت وجه، اماره ی مدیونیت پرداخت کننده. ۱۰۴.....
- ۸) درخواست اذن مدیون یا اجابت تقاضای او، اماره ی حق رجوع. ۱۰۸.....
- ۹) تادیه مال در مقام وفای عهد، اماره ی مالکیت پرداخت کننده. ۱۱۱.....
- ۱۰) انتقال دین و طلب، اماره ی سقوط تضمینات. ۱۱۲.....
- ۱۱) اقدام مدیر فضولی، اماره ی قصد او بر اداره ی اموال مالک. ۱۱۴.....
- ۱۲) انکار و پنهان داشتن ودیعه، اماره ی قصد تملک. ۱۱۵.....
- ۱۳) عرف محل وقوع عقد، اماره ی تعیین مقدار، مخارج و محل تسلیم مبیع. ۱۱۶.....
- ۱۴) عدم تعیین مدت، در خیار شرط، اماره ی آغاز مدت خیار از تاریخ عقد. ۱۱۸.....
- ۱۵) نسبت نوعی ناروا، میان ارزش دوعوض، اماره ی وجود غبن. ۱۱۹.....
- ۱۶) اماره ی امضای فعلی. ۱۲۱.....
- ۱۷) اماره ی فسخ فعلی. ۱۲۲.....
- ۱۸) اماره ی برابر بودن اجرتالمثل با اجرت المسمی است. ۱۲۲.....
- ۱۹) اماره ی استقلال وکلا. ۱۲۵.....
- ۲۰) دین موجب، اماره ی موجب بودن ضمان مطلق. ۱۲۶.....
- ۲۱) اذن به ضمان، اماره ی در اذن به تعهد، به میزان دین. ۱۲۶.....
- ۲۲) صدور حواله، اماره ی اشتغال ذمه ی محیل به محتال. ۱۲۷.....
- ۲۳) وجه التزام تعیین شده در عقد کفالت، اماره ی جانشین ادای دین است. ۱۲۸.....
- ۲۴) دراختیار داشتن موضوع عقود عینی، اماره ی بر اذن برقبض مال توسط طرف مقابل. ۱۳۰.....
- ۲۵) تعدد راهن درمال واحد، اماره براین است که سهم هرمدیون، رهن دین اوست. ۱۳۱.....

فهرست مطالب □ ۹

۲۶. قبول موصی له، اماره ی کاشفیت انتقال ملکیت، از زمان فوت. ۱۳۱.....
۲۷. اماره ی وجود قصد خودکشی است. ۱۳۳.....
۲۸. صرف وصیت جدید، اماره ی رجوع از وصیت سابق. ۱۳۳.....
۲۹. اماره ی تابعیت. ۱۳۴.....
۳۰. اماره های فوت غایب مفقود الاثر. ۱۳۵.....
۳۱. مشخص نبودن نوع نکاح اماره ی دائمی بودن آن. ۱۳۷.....
۳۲. مدت طولانی نکاح منقطع، اماره ی پرداخت نفقه. ۱۳۹.....
۳۳. داشتن حق تعیین محل سکونت، اماره ی سکونت مشترک. ۱۳۹.....
۳۴. اماره ی ایجاد حق طلاق برای زوجه. ۱۴۲.....
۳۵. اماره ی حضانت جد پدری و وصی. ۱۴۴.....
۳۶. اماره های فراش. ۱۴۵.....
- الف. عدم تحقق نزدیکی ۱۴۷.....
- ب. نبودن مواد حیاتی در منی ۱۴۷.....
- ج. آزمایش های پزشکی ۱۴۷.....
- د. لعان ۱۴۸.....
۳۷. اماره ی رعایت غبطه مولی علیه. ۱۴۹.....
۳۸. اماره ی بلوغ و رشد ۱۵۰.....
- الف. بلوغ ۱۵۰.....
- ب. رشد ۱۵۱.....
۳۹. صدور حکم جنون مجنون ادواری، اماره ی بطلان همه معاملات
مجبوراست. ۱۵۶.....
۴۰. اقرار، اماره ی راست بودن، موضوع حق. ۱۵۷.....
۴۱. امضایا اثر انگشت سند، اماره ی آگاهی از مفاد سند. ۱۵۷.....
- بند دوم: اماره ی قانونی درقانون آیین دادرسی مدنی ۱۵۹.....
۱. اماره ی آگاهی قاضی از قانون. ۱۵۹.....
۲. اماره ی اطلاع اصیل از شروع مهلت تجدیدنظرخواهی. ۱۶۰.....
۳. اماره ی دلالت وضع ظاهری، بر سن تمیز. ۱۶۱.....
۴. اماره ی اجرای قرار تامین خواسته قبل از ابلاغ. ۱۶۲.....
۵. اماره ی اطلاع محکوم علیه، از مفاد رأی غیابی. ۱۶۳.....
۶. اماره ی آگاهی؛ از اسناد و مدارک مکتوم توسط متقاضی اعاده دادرسی. ۱۶۴.....
- بند سوم: اماره ی قانونی، در قانون تجارت ۱۶۶.....
۱. اماره ی تجاری بودن معاملات تاجر. ۱۶۶.....
۲. ثبت نام تاجر در دفتر تجاری، اماره ی بر تاجر بودن. ۱۶۶.....

۱۰ □ اماره و مصادیق آن در قانون و رویه قضایی

۳. اماره‌ی اعتبارمبلغ و تاریخ حروفی در سند تجاری. ۱۶۷.....
۴. اماره‌ی تقارن، تاریخ قبولی با تاریخ برات در قبولی بدون تاریخ. ۱۶۸.....
۵. قبولی برات اماره‌ی تامین محل نزد محال علیه. ۱۶۸.....
۶. ظهرنویسی برات، اماره‌ی انتقال حقوق ناشی از آن. ۱۶۹.....
۷. اماره‌ی مسئولیت دلال ۱۷۰.....
۸. اماره‌ی ضامن بودن دلال ۱۷۰.....
۹. اماره‌ی تقصیر متصدی حمل و نقل. ۱۷۱.....
۱۰. اماره‌ی تقارن تاریخ توقف و ورشکستگی. ۱۷۴.....
۱۱. انجام معامله قبل از تاریخ توقف، اماره‌ی صحت. ۱۷۵.....
۱۲. اماره‌ی صحت معاملات تاجر؛ پس از تصدیق قرارداد ارفاقی. ۱۷۵.....
- بند چهارم: اماره‌ی قانونی در قوانین دیگر..... ۱۷۶
۱. تصرف بعنوان اجاره، اماره‌ی رابطه استیجاری. ۱۷۶.....
۲. اماره‌ی پرداخت مبلغ معادل یک سال اجاره بها یا اجرت المثل توسط مالک. ۱۷۷.....
۳. عدم اجرای حکم تخلیه، در موعد مقرراماره‌ی ملغی الاثر شدن حکم. ۱۷۸.....
۴. اماره‌ی عدم اطلاع متعاملین کور، کر، گنگ و بی سواد از مفاد سند. ۱۸۰.....
۵. گواهی رو گرفت سند مطابق بایبث دفتر، اماره‌ی صحت مندرجات سند. ۱۸۱.....
۶. داشتن وسیله نقلیه موتوری، اماره‌ی مسوولیت دارنده‌ی آن. ۱۸۱.....
۷. اماره‌ی تقارن تاریخ قطعیت حکم حجر و اثر حجر. ۱۸۵.....
۸. قبولی بی قید و شرط ترکه، اماره‌ی کفایت پرداخت دیون. ۱۸۵.....
۹. وضعیت فوق العاده، اماره‌ی عدم تنظیم وصیت نامه عادی. ۱۸۷.....
۱۰. وجود سند در ید صادرکننده، اماره‌ی پرداخت. ۱۸۷.....
۱۱. صدور سند عدم کفایت، اماره‌ی وجود طلب و عدم ملائت مدیون. ۱۸۹.....
۱۲. صدور حکم ورشکستگی و یا ختم آن، اماره‌ی عدم ملائت تاجر. ۱۹۰.....
۱۳. اماره‌ی دایمی بودن، قرارداد کار. ۱۹۰.....
۱۴. دریافت نکردن عوض دین، اماره‌ی عدم ملائت مدیون. ۱۹۲.....
۱۵. فوت پدر، اماره‌ی حضانت مادر. ۱۹۲.....
۱۶. اماره‌ی مخترع بودن..... ۱۹۳.....
۱۷. اماره‌ی انصراف مخترع از حق استفاده انحصاری. ۱۹۳.....
- مبحث دوم: اماره‌ی قضایی..... ۱۹۵.....
- گفتار اول: معرفی، ماهیت اماره‌ی قضایی و مقایسه با اماره‌ی قانونی..... ۱۹۵.....
- بند اول: تعریف اماره‌ی قضایی..... ۱۹۵.....
- بند دوم: ماهیت اماره‌ی قضایی..... ۱۹۵.....

فهرست مطالب □ ۱۱

بند سوم: مقایسه اماره ی قانونی و قضایی.....	۱۹۵
گفتار دوم: اختیار دادرس در ارزیابی ماهوی اماره ی قضایی.....	۱۹۶
بند اول: ارکان اماره ی قضایی.....	۱۹۶
الف. رکن مادی.....	۱۹۶
ب. رکن معنوی اماره ی قضایی.....	۱۹۸
بند دوم: اهمیت اماره ی قضایی.....	۲۰۰
بند سوم: میزان تاثیر اماره ی قضایی در اقناع قاضی.....	۲۰۰
بند چهارم: امور قابل اثبات از طریق اماره ی قضایی.....	۲۰۰
گفتار سوم: مصادیق اماره ی قضایی.....	۲۰۱
بند اول: اماره ی قضایی در قانون مدنی.....	۲۰۱
۱. عدم کفایت دارایی واقف، اماره ی وجود قصد اضرار به دیان.....	۲۰۱
۲. ظن ورود ضرربه همسایه، اماره ی قصد اضرار.....	۲۰۱
۳. اماره ی تشخیص نزدیکی درجه، برای موثر بودن اکراه.....	۲۰۲
۴. ارتکاب خطای سنگین اماره ی بر وجود عمد.....	۲۰۲
۵. وصول قسط /اقساط تاخیر شده، اماره ی اسقاط حق فسخ حاصل شرط.....	۲۰۳
۶. نگهداری حیوانات خطرناک، اماره ی تقصیر.....	۲۰۳
۷. مبادله کالا با کالا اماره ی معاوضه و مبادله کالا با پول اماره ی بیع.....	۲۰۴
۸. اماره ی آگاهی فروشنده، از مقدار مبیع.....	۲۰۵
۹. مطالبه ی ثمن، اماره ی التزام به بیع.....	۲۰۶
۱۰. مسکوت گذاشتن اختیار تاخیر ثمن؛ برای مدت طولانی اماره ی انصراف.....	۲۰۶
از حق فسخ.....	۲۰۶
۱۱. اماره ی علم فروشنده ی خیره از قیمت مبیع.....	۲۰۷
۱۲. عرف، اماره ی قصد واقعی، در اسقاط اختیار غبن متعارف.....	۲۰۸
۱۳. عدم توانایی وکیل در انجام کار، اماره ی حق توکیل به غیر.....	۲۰۹
۱۴. التزام به دادن وکالت ضمن عقد لازم، اماره ی لازم بودن آن.....	۲۱۰
۱۵. رسیدن پیام عزل وکیل به اقامتگاه او، اماره ی آگاهی از خبر عزل.....	۲۱۱
۱۶. پذیرفتن ضمان در فعل بالمباشره، اماره ی انصراف از ویژگی آن کار.....	۲۱۲
است.....	۲۱۲
۱۷. درخواست تملیک، اماره ی مالکیت مخاطب.....	۲۱۳
۱۸. انتقال سهم شریک و یا پیشنهاد اجاره به خریدار جدید اماره ی اسقاط.....	۲۱۳
حق شفعه.....	۲۱۳
۱۹. وکالت دادن برای فروش موصی به، اماره ی رجوع از وصیت.....	۲۱۴
۲۰. موثر نبودن شخصیت، اماره ی خود طرف معامله قرار گرفتن.....	۲۱۵

۱۲ □ اماره و مصادیق آن در قانون و رویه قضایی

۲۱. سن پنجاه سالگی؛ اماره عدم نگهداری عدّه..... ۲۱۷
۲۲. درنگ بی جا اماره ی اسقاط حق فسخ، در خیار فوری..... ۲۱۸
۲۳. هبه ی اموال مولی علیه، اماره ی عدم رعایت مصلحت مولی علیه..... ۲۱۹
۲۴. اقرار خارج از دادگاه، اماره ی وجود حق..... ۲۲۰
۲۵. اماره ی عدم سندیت، دفتر تاجر در مقابل غیر تاجر..... ۲۲۱
۲۶. شهادت بدون شرایط شرعی، اماره ی مزید اطلاع..... ۲۲۲
۲۷. اماره ی تخیر متعهدله در مطالبه انجام تعهد یا دریافت وجه التزام..... ۲۲۳
۲۸. اماره ی استهلال..... ۲۲۴
۲۹. اماره ی اثبات نسب مادر..... ۲۲۵
- بند دوم: اماره ی قضایی در قانون آیین دادرسی مدنی..... ۲۲۵
۱. تعیین محل پرداخت، اماره ی قصد دوطرف در بیان نوع پول..... ۲۲۵
۲. اعتراف به وجود سند و عدم ابراز آن، اماره ی صحت ادعا..... ۲۲۶
۳. خودداری تاجر از ابراز دفاتر تجاری، اماره ی صحت ادعا..... ۲۲۶
۴. عدم حضور متناسب الیه برای استکتاب، اماره ی صحت سند..... ۲۲۸
۵. نفس تقدیم دادخواست، اماره ی آگاهی واقعی خواننده از دادخواست..... ۲۳۰
۶. مفقود شدن پرونده ی تجدید نظرخواهی، اماره ی برتجدید نظرخواهی
- در مهلت..... ۲۳۱
- بند سوم: اماره ی قضایی در قانون تجارت..... ۲۳۲
۱. عدم قید قبولی ثالث، به نفع شخص خاص، اماره ی قبولی بنفع صادر کننده..... ۲۳۲
۲. اماره ی تاریخ صدور برات؛ تاریخ ضمانت و براتکش؛ مضمون عنه است..... ۲۳۳
- بند چهارم: اماره ی قضایی در قوانین دیگر..... ۲۳۵
۱. توالی شماره ی چک ها و ترتیب تاریخ، اماره ی وعده دار بودن..... ۲۳۵
۲. اظهارنظر مراجع حل اختلاف کار، در مورد تعیین مشاغل کارگر، اماره ای بر اشتغال در مشاغل ذکر شده است..... ۲۳۶
۳. زندگی مشترک زوجین، اماره ی پرداخت نفقه از ناحیه زوج..... ۲۳۷
۴. اخذ اجاره بها، از مستاجر جدید محل کسب، اماره ی رضایت موجر با انتقال اجاره به غیر است..... ۲۳۹
۵. اماره ی عدم دلالت دریافت اجاره بها، بر تنفیذ تغییر شغل..... ۲۴۰
۶. اماره ی ایجاب صدور حکم، به زیان معنوی..... ۲۴۰
۷. صدور گواهی انحصار وراثت، از یک حوزه ی قضایی اماره ی آخرین اقامتگاه متوفی..... ۲۴۲
- بند پنجم: علم قاضی..... ۲۴۳

فهرست مطالب □ ۱۳

۲۴۳.....	۱. علم قاضی در امور کیفری و مستندات آن.
۲۴۸.....	الف. نظریه ی کارشناسی
۲۴۸.....	ب. معاینه ی محل و تحقیقات محلی
۲۴۹.....	ج. اظهارات مطلع
۲۵۰.....	د. گزارش ضابطان دادگستری
۲۵۱.....	۱) ضابطان عام
۲۵۱.....	۲) ضابطان خاص
۲۵۲.....	ه) سایر قرائن و امارات
۲۵۲.....	الف) وجود الکل در خون امارهی شرب خمر.
	ب) فیلم ضبط شده توسط دوربین مدار بسته بعنوان دلیل اثبات جرم
۲۵۲.....	توهین قابل استناد است.
۲۵۳.....	۲. علم قاضی در امور حقوقی و مستندات آن.
۲۵۶.....	الف. لزوم طرح مستندات علم قاضی
۲۵۶.....	ب. لزوم ذکر مستندات علم دادرس در رای
۲۵۸.....	بند ششم: تحقیقات قضایی
۲۵۸.....	۱. تحقیق برای کشف حقیقت
۲۶۱.....	۲. وجود سند یا اطلاعات در مراجع دیگر.
۲۶۲.....	۳. استناد به پروندهی کیفری و حقوقی.
۲۶۳.....	بند هفتم: طرق تحصیل امارات قضایی.
۲۶۳.....	۱. کارشناسی
۲۶۴.....	الف. معرفی و ماهیت و ارزش اثباتی کارشناسی
۲۶۷.....	ب. اختیار دادرس در ارزیابی ماهوی کارشناسی
۲۷۲.....	ج. امور قابل اثبات با کارشناسی
۲۷۴.....	د. میزان تأثیر کارشناسی در اقناع قاضی
۲۷۵.....	۲. معاینه ی محل.
۲۷۶.....	الف. معرفی و ماهیت و ارزش اثباتی معاینه ی محل
۲۷۸.....	ب. نقش دادرس در ارزیابی ماهوی معاینه ی محل.
۲۸۰.....	۳. تحقیق محلی
۲۸۰.....	الف. معرفی، ماهیت و ارزش اثباتی تحقیق محلی
۲۸۱.....	ب. نقش دادرس در ارزیابی ماهوی تحقیق محلی
۲۸۵.....	نتیجه گیری
۲۸۷.....	منابع